Бекітемін:
Маңғыстау облысының білім басқармасының
Ақтау қаласы бойынша білім бөлімінің
№37 «Мәншүк» бөбекжайы ЖБҚ МКҚК
директоры: ______________ А.Ж.Шакирова

Мектепке дейінгі білім беру ұйымның оқу жылдарына арналған вариативтік компоненттер жинағы

Ақтау қаласы

Мектепалды және ересек топтар балаларына арналған «Бүлдіршіндердің шығармашылығын дамыту» бағдарламасы

(Вариативтік компонент)

Кіріспе

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты талаптарына сәйкес мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық ойлау мәдениеті мен қиялын дамыту жұмыстарын жүргізуде үстел-үсті, қуыршақ, конус, саусақ театрларының, сонымен бірге сахналық қойылымдардың рөлі өте үлкен. Сахнада балалар өздерін ертегі кейіпкерлеріне сезініп, ой-қиялдарын ұшқырлайды. Өздері сүйіп тыңдайтын ертегі кейіпкерлерінің бейнелерінде ойнау - олар үшін зор қуаныш сезімін тудырады. Сахналық қойылымдар мазмұны арқылы балалар лексиканы меңгереді, диалогке түседі, ертегідегі жануарлардың дауыстарын, қимылдарын айнытпай салып, барынша көрсетуге тырысады. Соның нәтижесінде, балалардың шығармашылығы дамиды, қызығушылықтары артып, қуанады.

Тәрбиешімен бірлескен шығармашылық барысында қабілетті, мектепке дейінгі бала тұлғасын дамытуға мүмкіндік туады. Ұлы педагог А. Сухомлинский: «Скрипка ұстаған адам жамандық жасай алмайды» - дегенді жиі қайталаған. Олай болса, театр мен көркем өнер арқылы бала көкірегіне сондай скрипка ұялатып, оны ойната білу педагогтің басты міндеті болмақ.

Мақсаты:

Сахналық қойылымдар арқылы балалардың шығармашылығын дамыту

Міндеттері:

1. Ертегі мазмұнын сахналау арқылы 4-5 жастағы балалардың тіл байлығын жетілдіру;
2. Дауыс ырғағы арқылы ертегі кейіпкерлерінің мінез-құлықтарын көрсете білуге үйрету;
3. Әр-түрлі рөлдерге ойнай білу қызығушылығын дамыту;
4. Басқа балалармен ұжымдық қарым-қатынасқа түсу дағдыларын қалыптастыру;
5. 4-5 жастағы балаларды сахна мәдениетіне тәрбиелеу.

Мазмұны:

- Бір-бірімен қарым-қатынасқа түсетін 2-3 рөлдік қойылымдарға қатысу
- Балалардың арман, қиялдарын дамытатын көріністер
- Көркемдік образдық бейнелеу құралдарын: екпін, ым,ишара, жүріс-тұрысты пайдалану
- Ертегілер мен әдеби шығармаларды сахналау

Тақырыптық жоспар үлгісі

№	Мазмұны	Сағат саны	Өткізу түрі	Мақсаты	Көрнекілігі
1	«Күшік досын қалай тапты» ертегісі	1	Үстел -үсті театры	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру, сұрақтар бере отырып, ертегіні желісі бойынша әңгімелеуге үйрету	Ертегі мазмұны бойынша безендірілген үстел-үсті театры, жылжымалы күшік, қоян, түлкі, қасқыр,қонжық,бала,үй макеттері және т.б. көрнекіліктер
2	«Күшік досын қалай тапты» ертегісін сахналау	1	Сахналық қойылым	Рөлдер арқылы ертегі кейіпкерлерін дауыс ырғағымен айтуға үйрету. Кейіпкерлер сөздерін жаттау арқылы есте сақтау қабілетін дамыту, тіл байлығын жетілдіру	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна : орман бейнесі, орманшының үйі,күшік, қоян, түлкі, қасқыр,қонжық,баланың киімдері, үнтаспа және т.б көрнекіліктер
3	«Үйшік» ертегісі	1	Қуыршақ театры	Қуыршақ театры арқылы балаларға ертегі желісін толық әңгімелеу. Ертегіні көру арқылы есте сақтау қабілетін дамыту	Әсем әрі ертегі мазмұнына сай безендірілген қуыршақ театрының ширмасы және, тышқан, бақа, қоян, қасқыр, көбелек, тиын, түлкі және аюдың қуыршақ театрына арналған бейнесі. Ертегі мазмұнына сай

					әуендер және т.б. көрнекіліктер
4	«Үйшік» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Достық, қарым - қатынас жасауға тәрбиелеу. Ертегі кейіпкерлерінің адамгершілік қасиеттерін бағалау және оларға өзінің қатынасын білдіру іскерліктерін қалыптастыру	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна: құрастырылмалы үйдің, ағаштардың макеті, тышқан, бақа, қоян, қасқыр, көбелек, тиын, түлкі және аюдың киімдері, үнтаспа және т.б. көрнекіліктер
5	«Көкөністер айтысы» ертегісі	1	Конус театры	Конус театры арқылы ертегі желісімен таныстыру. Ертегідегі көкөністердің ерекшеліктері туралы әңгімелей отырып, табиғатты аялауға, еңбек сүйгіштікке тәрбиелеу	Ертегі мазмұнына сай безендірілген үстел үсті театры. Бау-бақшаның, қоршаудың ,жеміс ағаштарының жылжымалы конус макеттері және т.б. көрнекіліктер
6	«Көкөністер айтысы» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Ертегідегі рөлдік диалогтерді балалардың анық білуіне, қарым-қатынаста сыпайылықты сақтау іскерліктеріне мүмкүндіктер туғызу	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна: бау-бақша, қоршаудың ,жеміс ағаштарының макеттері. Көкөніс бейнелерінің киімдері. Ертегі мазмұнына сайкес әуендер және т.б. көрнекіліктер

7	«Үш аю» ертегісі	1	Қолғап театры	Қолғап театры арқылы ертегі мазмұнын әңгімелей отырып, мейірімді, қайырымды және басқа да игі қасиеттерді бойына сіңіруге үйрету	Ертегі мазмұнына сай безендірілген үстел үсті театры : орман, аю үйшігі, ертегі кейіпкерлері бейнеленген қолғаптар және т.б. көрнекіліктер
8	«Үш аю» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Балаларды қойылымға қатыстыра отырып , рольдерді сомдауға, образға ене білуге үйрету, шығармашылықты жетілдіру	Эстетикалық талапқа сай ертегі мазмұны бойынша безендірілген сахна: орман, аю үйшігі, үй іші жабдықтары, ертегі кейіпкерлерінің киімдері, ертегі мазмұнына сай әуендер және т.б. көрнекіліктер
9	«Дос іздеген бота» ертегісі	1	Фланелеграф арқылы қойылым	Ертегі мазмұнымен таныстыру, жетекші сұрақтар қою арқылы ертегіні әңгімелеуге үйрету және достық сезімге тәрбиелеу	Фланелеграф, ертегі мазмұнын бейнелейтін, суреттер және т.б. көрнекіліктер
10	«Дос іздеген бота» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Сахналық қойылым арқылы балаларды достық сезімге тәрбиелеу, шығармашылыққа баулу	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна: үйдің , қораның макеттері, гүлдер мен шөптер,түйе, күшік,бота,мысық, қоян, әтеш, лақ, ираның киімдері, ертегі кейіпкерлерінің қимылына сай жетекші әуендер және т.б.

					көрнекіліктер
11	«Түлкі мен ешкі» ертегісі	1	Саусақ театры	Саусақ театры арқылы ертегі мазмұнымен таныстыру, ертегі кейіпкерлерінің мінез құлықтарын ажырата білуге үйрету	Саусақ театрына арналған түлкі мен ешкінің бейнелері
12	«Түлкі мен ешкі» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Балаларды ұсынылған рөлдерді ойнау барысында өзін-өзі ұстаудың мәдени дағдыларын мен адамгершілік, мейірімділік, қамқорлық қасиеттерді көрсетуге баулу	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна: шөптер мен таулар, құдық макеті, түлкі мен ешкі бейнесіндегі киімдер, ертегі мазмұнына байланысты әуендер және т.б. көрнекіліктер

13	«Ормандағы емхана» ертегісі	1	Қуыршақ театры	Балалармен бірге ертегі қойылымын қуыршақ театры арқылы ойнап көрсету және табиғатты қорғау сезімдерін күшейту, шығармашылықты дамыту	Безендірілген қуыршақ театрының ширмасы; жылжымалы ормандағы ағаштардың макеттері, гүлдер , ағаштан жасалған мектеп , ағаш түбіртектері, қуыршақ кейіпкерлер, ертегі мазмұнына сай әуендер
14	«Ормандағы емхана» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Сахналық қойылым арқылы бүлдіршіндердің шығармашылығын дамыту, көңіл-күймен, қуанышты жағдай тудыру, музыкаға сәйкес ширақ қимылдар жасауға үйрету	Эстетикалық талапқа сай безендірілген сахна: ормандағы ағаштардың макеттері, гүлдер , ағаштан жасалған мектеп ,ағаш түбіртектері. Қарлығаш кейпінде мұғалім, тоқылдақ кейпінде орман иесі, қасқыр,түлкі, қоян, тышқан,аю костюмдері, ертегі мазмұнына сай әуендер
15	Ш.Перо ертегісі «Күлкеш»	1	Фланелеграф	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру , жетекші сұрақтар арқылы ертегіні әңгімелеуге үйрету.	Фланелеграф, ертегі мазмұнына байланысты кейіпкерлердің суреттері

				еңбек сүйгіштікке тәрбиелеу	
16	Ш.Перро ертегісі «Күлшашы».	2	Сахналық қойылым	Ертегіге деген қызығушылығын арттыра отырып, кейіпкерлердің образдары бойынша ойнай білу қабілетін дамыту	Эстетикалық талапқа сай ертегі мазмұнына байланысты безендірілген сахна: үй ішін бейнелеген макеттер,ағаштар, сыпырғыш,үй жиһаздары, хан сарайының макеті, арба, ертегі кейіпкерлерінің киімдері, ертегі мазмұнына сай әуендер
17	«Не дәмді?» ертегісі	1	Үстел-үсті театры	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру, үстел-үсті театры арқылы сөйлеу тілін дамыту, дауыс ырғағын келтіре орынды жүйелі баяндауға үйрету	Ертегі мазмұнына сай безендірілген үстел-үсті театры, жылжымалы үй, қоралардың макеті, үйшік, астау макеттері, тауық,ит, қозы, ешкі, мысықтың кейпін бейнелейтін жылжымалы бейнелер
18	«Не дәмді?» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Өз рөлдерін сахналау шығармашылығын дамыту және өнерге деген қызығушылығын арттыру	Әсем безендірілген сахна: үй, қоралардың макеті, үйшік, астау макеттері, тауық,ит, қозы, ешкі, мысықтың костюмдері, ертегі мазмұнына сай әуендер

19	«Түлкі мен тырна» ертегісі	1	Саусақ театры	Ертегіні саусақ театры арқылы әңгімелеу, ертегі мазмұнымен таныстыру Балалардың диалогты сөйлей білу қабілеттерін арттыру	Саусақ театрына арналған ертегі кейіпкерлерінің бейнелері
20	«Түлкі мен тырна» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Ертегіні сахналай отырып, кейіпкерлердің іс-әрекеттерін нақты сипаттай білуге үйрету, шығармашылығын дамыту	Ертегі мазмұнына сай безендірілген сахна: орман ағаштары мен шөптер,көлдің макеттері, түлкінің, тырнаның безендірілген үйлері, құмыра мен тарелка ыдыстары, тырна мен түлкінің костюмдері, ертегі мазмұнына сай әуендер
21	«Төлдер айтысы» ертегісі	1	Қуыршақ театры	Балаларды «Төлдер айтысы» ертегісінің мазмұнымен таныстыру. Рөлдерге тән дауыспен, қимылмен, мимикамен ойнауға үйрету, шығармашылықты дамыту	Безендірілген қуыршақ театрының шырмасы: жылжымалы қозы, лақ, құлыншақ,бұзау,ботақан, қуыршақ бейнелері, ертегі мазмұнына байланысты көңілді әуендер

22	«Төлдер айтысы» ертегісі	1	Саусақ қойылымы	«Төлдер айтысы» ертегісін рөлдерге бөліп ойнату арқылы әр төлдің өзіне тән дауысымен, қимылымен, мимикасымен ойнау шығармашылығын дамыту, байланыстырып сөйлеуге үйрету	Ертегі мазмұнына сай безендірілген сахна, макеттер, кейіпкерлер костюмдері, әуендер
23	«Алдар көсе мен Шықбермес Шығайбай» ертегісі	1	Үстел-үсті театры	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру, ертегі мағынасын түсінуге, кейіпкерлердің өз- ара қарым-қатынасын бағалауға, кейбір адамгершілік қасиеттерді сипаттауға үйрету	Ертегі мазмұнына сай безендірілген үстел-үсті театры :жылжымалы қараша үй макеті және үй жиһаздары, кейіпкерлердің жылжымалы суреттері
24	Қорыққанға қос көрінеді» ертегісі	1	Үстел-үсті театры	Балаларды ертегі мазмұнын тыңдауға, әрекеттердің дамуын қадағалауға машықтандыру	Ертегі желісі бойынша безендірілген үстел-үсті театры: әже, немересі, тауық, тышқанның жылжымалы үстел үстіне арналған макеттері және т.б. көрнекіліктер

25	«Қорыққанға қос көрінеді» ертегісі	1	Сахналық қойылым	Балаларды кейіпкерлердің бейнесін беру үшін сөздегі ырғақ мәнерін қолдануға үйрету, шығармашылықты дамыту	Ертегі мазмұнына сай безендірілген сахна: үйдің макеті және үй жиһаздары, әже, немере, тауық, тышқанның костюмдері, ертегі мазмұнына сай әуендер
26	«Жыл басына таласқан хайуанаттар» ертегісі	1	Конус театры	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру, құрақтар кою арқылы ертегі желісін есте сақтауға үйрету, ертегіге деген қызығушылығын арттыру	Конус театры: ертегі мазмұнына сай ағаштар, қоралар, шөптердің бейнелері, кейіпкерлер бейнеленген жылжымалы конустар
27	«Жыл басына таласқан хайуанаттар» ертегісі	2	Сахналық қойылым	Балалардың әдеби шығармалар мен ертегі үзіндісін драмалауға қатысу біліктерін ата-аналарды қатыстыра отырып дамыту	Ертегі мазмұнына сай безендірілген сахна : ағаштар, қоралар, шөптердің бейнелері, ертегі кейіпкерлерінің костюмдері, кейіпкерлердің іс-қимылдарына байланысты әуендер
28	Орыс халық ертегісі «Жабайы қаздар»	1	Қуыршақ театры	Балаларды ертегінің мазмұнымен таныстыру, рөлдерде ойнай білу қабілеттерін дамыту	Безендірілген қуыршақ театрының ширмасы: құрастырмалы үйдің макеті,орман бейнелерінің макеттері, пеш, ағаштар мен алма ағашы, мыстан кемпірдің үйшігі, кейіпкерлердің қуыршақтары ертегі мазмұнына байланысты

					әуендер
29	Орыс халық ертегісі «Жабайы қаздар»	1	Қуыршақ театры	«Жабайы қаздар» ертегісін балалардың сомдай білу біліктерін қалыптастыру	Безендірілген қуыршақ театрының ширмасы: құрастырмалы үйдің макеті,орман бейнелерінің макеттері, пеш, ағаштар мен алма ағашы, мыстан кемпірдің үйшігі, кейіпкерлердің қуыршақтары, ертегі мазмұнына байланысты әуендер
30	«Түлкі мен бөдене»ертегісі	1	Саусақ театры	Ертегінің мазмұнымен таныстыру , суреттер беру арқылы жақсы мен жаманды ажырата білуге үйрету	Саусақ театрына арналған ертегі кейіпкерлерінің бейнесі
31	«Түлкі мен бөдене» ертегісі	1	Драматизациялау	Балалардың сахналай білу қабілеттерін дамытып, арнайы атрибуттарды қолдануға үйрету	Ертегі желісіне сай жасалынған атрибуттар

32	Балалар қалауы бойынша ертегілер (қайталау)	3	Ерсін	Жыл көлемінде үйренген шығармашылық біліктерін бекіту, дарындылығын шыңдау	Балалар қалауы бойынша алынған ертегілерге қажетті [illegible]
	Барлығы	**36 сағат**			

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты
2. Балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Зерек бала» бағдарламасы
3. Қазақ ертегілер жинақтығы
   Алматы «Балауса баспасы» 2003 жыл
4. Ертегілер елінде
   Алматы «Аруна Ltd»
5. Кел, балалар, оқылық
   Алматы «Дәуір кітабы»
6. Ш.Перроның ертегілері
   Алматы «Проф-Пресс» баспасы
7. Сөйлейтін кітап «Әлем ертегілері»
   Алматы «Талім-Таным» ЖШС
8. Р.Тұрысбек, З.Сейтжанова
   Жануарлар туралы ертегілер
   Алматы «Аруна» баспасы
9. Қ.Құрманғали
   Орыс халық ертегілері
   Алматы «Жалын» баспасы
10. М.Макашева
   Ойбат ертегілер
   Алматы «Аруна» баспасы

Құрастырушы – автор Абдуллаева З
Тексеруші Бекбатыр А